

OPRAVDOVÁ HISTORICKÁ MĚSTA

v jižních Čechách

Jižní Čechy
opravdová láska

www.jiznicechy.cz

OPRAVDOVÁ HISTORICKÁ MĚSTA

v jižních Čechách

Města jsou jako lidé.

Některá jsou pyšná, výstavní a krásně oděná, jiná mají šaty vyspravované, ale čisté, pro další je oblečení nepodstatné, protože řeší jiné zásadní otázky své existence.

Našli jsme sympatická, šťastná i ustaraná města.

Ta nejsympatičtější jsou ukryta mezi háji a poli, u rybníků nebo v hlubokých lesích. I jejich obyvatelé mají různé povahy: někde přišli všichni až po 2. světové válce, jinde žijí po generace ve skromných podmínkách, někde mají bolestnou historii pohraničního pásma.

Všechna jsou ale svým způsobem krásná.

Rozhodně stojí za to, abyste je navštívili.

Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska popularizuje a propaguje historická sídla a jejich památky a podílí se na přípravě norem souvisejících s jejich ochranou. Hledá a využívá finanční zdroje k jejich obnově a posiluje veřejné mínění o významu památkového fondu se zřetelem na rozvoj cestovního ruchu. Snaží se propagovat historická sídla a jejich památky formou účasti na společenských, kulturních i výchovných akcích a soutěžích, pořádá konference a semináře na aktuální témata.

V neposlední řadě svou činností podporuje zaměstnanost a ekonomiku v daných regionech.

Příklady dobré praxe v jednotlivých městech dále předává a spolupracuje s institucemi, které mají podobné cíle a jimž jsou historický obraz a tradice naší země blízké.

BECHYNĚ – filmové město

Kdo by neznal film Svatby pana Voka? Na soutoku Smutného potoka a Lužnice založil Přemysl Otakar II. v roce 1268 hrad, jehož předhradí bylo v roce 1323 povýšeno na město. Rozkvětu se dočkalo především v době vlády Rožmberků, a to právě tehdy, kdy zde prožil nejhezčí část svého života Petr Vok z Rožmberka – a především svou svatbu v roce 1580.

Poslední archeologické průzkumy z let 2011–2013, při nichž byly nalezeny jámy po kúlech tzv. polozemnic, tedy

domů zapuštěných do podloží, dokazují, že místo bylo osídleno již ve 2. až 1. stol. př. n. l. Kelty, kteří zde vystavěli oppidum.

V okolí hradu vznikalo město s řemeslnou výrobou. V roce 1422, v době husitských výprav, došlo k výraznému poničení domů i opevnění a další rozmach přinesli až vládnoucí Šternberkové a zejména již zmínění Rožmberkové. Město proslulo hrnčířstvím a rovněž léčivými prameny, které se používaly k léčebným procedurám již v 18. století.

Dominantou je bechyňský zámek, který se vypíná na úzké ostrožně, chráněné ze tří stran hlubokými zářezy obou vodních toků. Zámek v Bechyni dokládá velkorysou stavební činnost Petra Voka z Rožmberka a tvorbu rožmberských umělců a řemeslníků v období renesance.

Prezentuje Petra Voka a mimo jiné také jeho svatební sál, jehož stěny pokrývá 460 m² unikátních nástěnných maleb. Při svatebním obřadu na tomto místě jsou tak svědky také všichni významní příslušníci středověké vládnoucí třídy. Za návštěvu stojí i pozdně gotický Stromový sál, jenž až do konce 16. století sloužil jako fraucimor.

Město je velmi fotogenické, a proto se zde natáčela řada známých filmů, např. Ryba na suchu, Zlatí úhoři, Jsem nebe, Jan Hus, Čertova nevěsta a další. Filmovou historii připomíná na náměstí deska naučné filmové stezky, jež je součástí projektu Jižní Čechy ve filmu.

Neméně fotogenický je most Bechyňská duha podle projektu Eduarda Viktory, který byl dokončen k 10. výročí vzniku republiky, tedy v roce 1928. V tehdejší Československu byl s výškou 50 m od hladiny řeky a rozpětím oblouku 90 m nejvyšším železobetonovým obloukem. Více než 200 metrů dlouhý most je určen pro silniční i železniční dopravu a nejlépe je vidět z klášterní zahrady na severních hradbách bechyňského opevnění.

S Bechyňskou duhou je spojena i historie železnice: roku 1903 zde byla postavena první elektrifikovaná dráha na území Rakouska-Uherska, jež byla po dostavbě mostu v roce 1928 protažena až do města. Dnes tu jezdí dvě historické lokomotivy, Bobinka a Elinka, které nostalgickou jízdu navozují atmosféru starých časů.

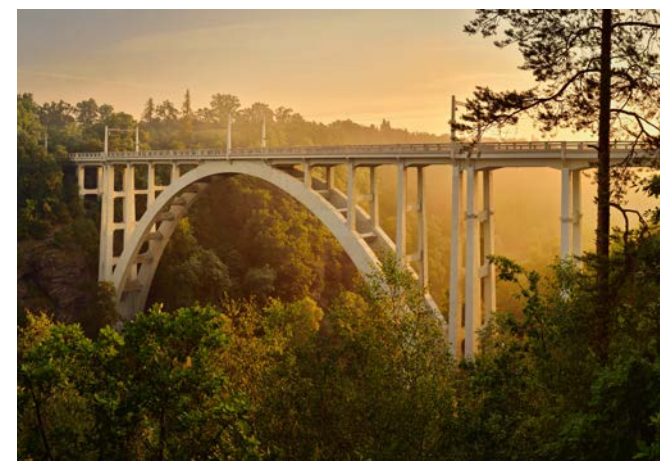
www.mestobechyne.cz

Rodáci a osobnosti:

František Křižík (1847–1941) – český elektrotechnik, vynálezce, autor regulačního ústrojí obloukové lampy.

Petr Vok z Rožmberka (1539–1611) – jedna z nejdůležitějších postav celého tohoto prospektu, představitel českých stavů. S Bechyní je spjata nejhezčí část jeho života, především svatba s mladou Kateřinou z Ludanic. Oženil se až ve čtyřiceti letech, kdy novomanželce nebylo ani 16 let. Manželství bylo bezdětné a Petr Vok se tak stal posledním členem svého rodu. Zemřel v roce 1611 a byl pochován v rožmberské hrobce v klášteře ve Vyšším Brodě.

Víte, že...

město je proslulé také lázněmi se souborem moderních bílých budov na okraji města? Dnes se zde léčí především onemocnění kloubů a nervového ústrojí.

Náš tip:

Tradice hrnčířství tu stále kvete, zejména při každoročních keramických trzích. Připravuje je zdejší Spolek tradičních keramických řemesel.

ČESKÉ BUDĚJOVICE – slavné město piva a kultury

V roce 1251 se Přemysl Otakar II. rozhodl založit středisko královské moci. U významného brodu vytyčil pravouhlý městský půdorys (čtvercové náměstí o straně 133 m). K samotnému založení došlo v roce 1265, velmi rychle se zde usadili obchodníci a řemeslníci a vytvořili jádro prosperujícího města. Blízko náměstí se Samsonovou kašnou stojí Černá věž s 225 schody, katedrála sv. Mikuláše a řada renesančních a barokních domů s podloubími, průchody a úzkými uličkami směřujícími do všech světových stran. Nedaleko se nachází např. Masné krámy, zrekonstruované v roce 2007, kde jsou dodnes k vidění řeznická stanoviště.

Mezi Budějovicemi a Lincem byla vybudována první koněspřežka. Na konci 18. století založili podnikatelé Hardtmuthovi ve Vídni tužkárnu, jejíž výrobky se dnes vyvážejí do celého světa, a posléze ji přenesli právě do Českých Budějovic.

Pivovar Budějovický Budvar byl založen v roce 1895, třebaže tradice vaření piva zde sahá až do 13. století. Některé světoznámé restaurace (třeba vídeňský Schweizerhaus) odebírají výhradně pivo této značky.

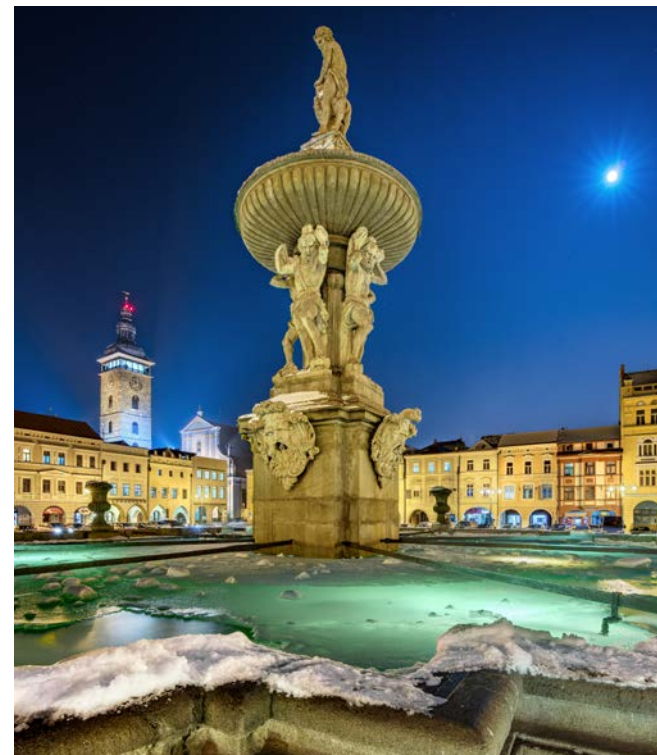
Moderní architekturu zastupuje funkcionalistická vila podnikatele Zátky umístěná nedaleko Dlouhého mostu. Centrem města vede třída Na Sadech. Zde jistě zaujme sousolí Humanoidi, které zdobí počátek Lannovy třídy směřující k nádraží. V roce 2011 se v centru města otevřela Lannova loděnice, čímž byla dokončena první etapa splavnění Vltavy mezi Českými Budějovicemi a Hlubokou nad Vltavou, odkud vede vodní cesta až do Týna nad Vltavou.

www.budejce.cz

Víte, že...

na místě dnešní Samsonovy kašny původně stával středověký pranýř, na kterém byli trestáni nepoctiví řemeslníci?

Rodáci a osobnosti:

Přemysl Otakar II. (asi 1233–1278) – český král, nazývaný „králem železným a zlatým“, zakladatel města, svého času nejmočnější panovník Evropy; padl v bitvě na Moravském poli.

Vojtěch Lanna (1805–1866) – podnikatel, průmyslník a stavitel, byl významným akcionářem koněspřežní železnice České Budějovice – Lince, jejíž provoz měl v letech 1835–1846 pronajatý. Obchodoval v dřevařském průmyslu, podílel se na rozvoji kladenských uhelných doů a realizoval řadu vodních a železničních staveb. Je spoluzakladatelem UMPRUM v Praze.

Náš tip:

Ke kulturnímu městu patří i významné kulturní instituce. V Českých Budějovicích sídlí Jihočeské divadlo se čtyřmi soubory: činohrou, operou, baletem, Malým divadlem a edukačním centrem Ateliér 3D. Letní scénou Jihočeského divadla je Otáčivé hlediště v Českém Krumlově. Ve městě je doma rovněž Jihočeská komorní filharmonie s čerstvě opravenou koncertní síní.

ČESKÝ KRUMLOV – město mnoha tváří

Název města Krumlov pochází z německého výrazu „krumme Aue“, který je překládán jako „křivý luh“. Byl odvozen od tvaru území, na němž se město rozkládá: leží v esovitě zakřivených meandrech řeky Vltavy. Od roku 1992 je Český Krumlov zapsán jako Světová kulturní památka UNESCO.

První písemné zmínky o skutečném městě pocházejí již z roku 1309 z listiny Jindřicha I. z Rožmberka. Za vlády rodu Rožmberků zaznamenaly město i hrad největší rozkvet, nejslavnější jsou

však poslední Rožmberkové a zejména Vilém a Petr Vok z Rožmberka. Dominantou města je původní gotický hrad, který byl od roku 1302 (v té době vymřela krumlovská větev Vítkovců) v majetku Rožmberků.

Dnes tvoří komplex 40 budov obklopujících několik nádvorí i s rozlehlým, později dobudovaným zámeckým areálem a pěstěnou zámeckou zahradou.

V roce 1555 spojil Vilém dosud samostatné městské části: Latrán a Staré město. Poslední člen rodu, Petr Vok z Rožmberka, byl v důsledku svého zadlužení donucen roku 1601 postoupit Krumlov císaři Rudolfovi II., který sem dal na krátkou dobu umístit svého levobočka dona Julia d'Austria. O něm koluje legenda o nezřízeném životě i o drastické vraždě milenky Markéty Pichlerové. Šílený Julius, který trpěl schizofrenií, byl za své činy na zámku uvězněn a také zde zemřel. Historie je ale zapomenuta a dnes jeho jméno nese jedna z restaurací v podhradí.

Sevřené historické jádro města postihla v roce 2002 velká povodeň, která poničila značnou část centra. Nikdo nečekal, že voda dosáhne do výše více než 7 m a způsobí mnohamilionové škody.

www.ckrumlov.info

Víte, že...

Josef Adam ze Schwarzenberku dal v letech 1765–1766 přestavět zámecké divadlo ze 17. století do barokní podoby, v jaké se včetně původního fondu dochovalo dodnes? Je světovým unikátem a srovnatelné je pouze se švédským královským divadlem v Drottningholmu u Stockholmu z roku 1766.

Naš tip:

V nově otevřeném tzv. trojklášteří v meandru řeky pod zámek najdete areály klášterů minoritů a kláštera klarisek. Na klášterním dvoře se zde pořádají zajímavé řemeslné dílny a jarmarky.

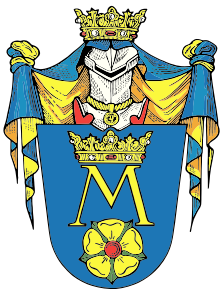

Rodáci a osobnosti:

Egon Schiele (1890–1918) – expresionistický rakouský malíř, který pobýval v Krumlově v zahradním domku s milenkou Wally Neuzil. Jeho nejznámější obrazy zachycují právě Wally a také tematiku města. Dnes je zdejší Egon Schiele Art Centrum mezinárodně uznávanou galerií.

Josef Seidel (1859–1935) – fotograf Šumavy, který v Českém Krumlově prožil téměř celý život. Roku 1888 se stal vedoucím unikátního ateliéru. Dnes Fotoateliér Seidel představuje interiérovou turistickou atrakci města světového významu.

DAČICE – město kostky cukru

Nenápadné město Dačice je součástí Jihočeského kraje, leží však na Moravě v blízkosti zemských hranic Čech, Moravy a Rakouska. První písemnou zmínku o něm nalezneme již v roce 1183. Původně knížecí osada ležela na křižovatce obchodních cest ze Znojma do jižních Čech a z Humpolce do Rakous, kde se tvořily vesnice již v dřívějších dobách. Staré slovanské sídliště při brodu přes Dyji se změnilo na trhovou vesnici. V roce 1459 získal „zboží dačické a bilkovské“ Wolfgang Krajíř z Krajku sídlící

na Landštejně. Šlechtický rod Krajířů pocházel z Korutan a Dačice si držel 150 let.

Dačice mají dva zámky. Krajířové zde nejprve nechali postavit tzv. Starý zámek, renesanční stavbu s cimbuřím, která byla dokončena v roce 1579. Kolem zámku vyrostla nová městská čtvrť s pivovarem a dnes v něm sídlí část městského úřadu.

Nový zámek, také v renesančním slohu, postavil pro Oldřicha Krajíře (+1600) italský stavitel Francesco Garof da Bissone. Panství koupil v roce 1728 Heinrich Karl, hrabě z Osteinu, který nechal renesanční zámek přestavět a nově vybavit. Dalším významným rodem na dačic-

kém panství jsou Dalbergové, kteří sem přišli v roce 1809. Příslušníci rodu žili v Dačicích až do roku 1940 a mezi poslední patří mladá Tereza, jejíž portrét zde namaloval tehdy mladý malíř František Kupka. Karl Maximilian zde založil rozsáhlý anglický park a stál za hospodářským vzestupem města v 19. století.

Dalbergové byli pokrokoví a podporovali rozvoj průmyslu včetně založení cukrovaru v nedalekém Kostelním Vydří a následně v roce 1833 založení rafinerie cukru přímo v Dačicích. A právě tento počin proslavil město až do dnešních dnů.

V roce 1840 přišel do Dačic se svoji početnou rodinou Švýcar Jakub Kryštof Rad, který nastoupil na post ředitele rafinerie. První pokusy o výrobu kostkového cukru začal podnikat, údajně na popud své manželky, již na podzim roku 1841. 23. ledna roku 1843 mu dvorská rada ve Vídni udělila privilegium na výrobu.

Původní budova, kde spatřila kostka cukru poprvé světlo světa, byla již dávno zbořena a na jejím sklepení stojí dnešní kulturní dům Beseda. Na něm byla v roce 2003 za přítomnosti praprapravnučky vynálezce J. K. Rada odhalena pamětní deska. Dalším zajímavým místem spojeným s kostkou cukru je pomník, který byl nedaleko farního kostela postavený v roce 1983 a od té doby se stal nejvyhledávanějším místem v Dačicích. Od roku 2012 jsou kolem něj rozmístěny žulové desky, na kterých si o světovém vynálezu z Dačic mohou návštěvníci přečíst kromě češtiny i ve dvanácti cizích jazycích, mezi nimiž nechybí například japonština, řečtina, hebrejšтина, ruština nebo čínština.

Kostka cukru hrála svoji roli i při českém předsednictví v Evropské unii v roce 2009. S motivem kostky cukru se v Dačicích setkáváme na mnoha místech a je s ním spojena i řada kulturních, společenských a sportovních akcí. K nejznámějším patří hudebně divadelní festival Dačická kostka, který se koná o prázdninách na zámeckém nádvoří. Nejen jeho návštěvníci mohou na zámku také ochutnat dobroty v příjemně kavárně Dalberg. Kdo se vydá ze zámku na vycházku do centra města, narazí na Café Kostka a cestou potká několik dřevěných soch, jejichž tvůrce také inspiroval zdejší světový vynález.

K nejvýznamnějším dochovaným památkám renesančního období patří vedle obou zámků také budova radnice a padesát metrů vysoká věž s vyhlídkovým ochozem. Nachází se vedle mohutného barokního kostela sv. Vavřince a spolu s ním tvoří ze všech směrů viditelnou dominantu města. K dalším barokním pamětihodnostem města patří areál františkánského kláštera s kostelem sv. Antonína Paduánského, sousoší Panny Marie před Novým zámkem a hřbitovní kaple sv. Rocha.

Odpočinout si návštěvníci mohou nejen v zámeckém parku, ale i přímo v centru města. V terasovitém prostoru Kancnýřova sadu najdou nejen dostatek laviček a příjemný stín lipového stromořadí, ale i nabíjecí stanice na elektrokola, nabíječky mobilních zařízení, kostkoviště pro děti a také knihobudku plnou zajímavých knih volně k dispozici.

www.dacice.cz

Rodáci a osobnosti:

Jakub Kryštof Rad (německy Jacob Christoph Rad, 1799–1871) – rakouský ředitel dačického cukrovaru a vynálezce tvaru kostkového cukru. Výrobu značně zmodernizoval a do provozu zavedl první parní stroj.

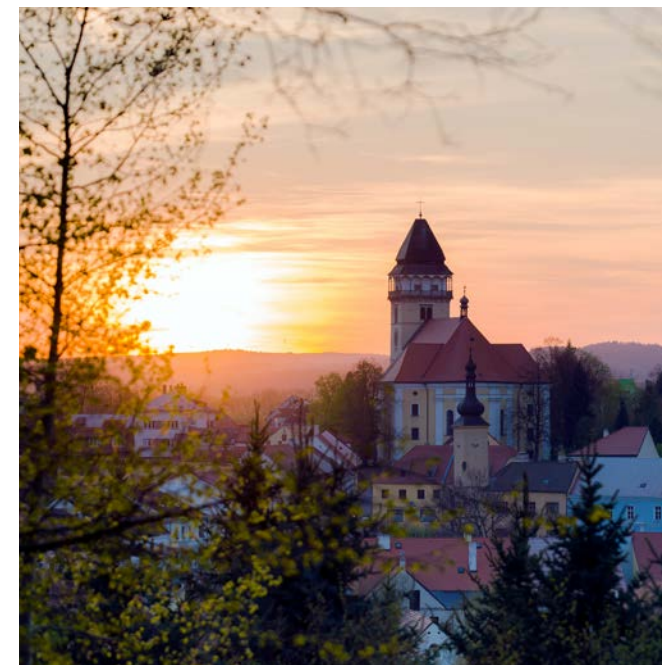
Vladimír Fuka (1920–1996) – hudební skladatel, aranžér, dirigent a sbormistr.

Matěj Mikšíček (1815–1892) – moravský národní buditel, novinář, sběratel pohádek a pověstí.

Víte, že...

v roce 1841 se manželka podnikatele Jakuba Kryštofa Rada sekla do ruky při porcování homole cukru a zvolala: „Takhle to nejde dál, Jakube!“ Manžel pochopil a vynalezl cukrovou kostku. Zajímavostí je, že kostkový cukr se dodnes lisuje z cukru moučkového, nikoliv z krupice nebo krystalu.

Náš tip:

Na jaře 2019 byla vydána poštovní známka s motivem dačické kostky cukru, jejímž autorem je karikaturista a kreslíř Jiří Slíva. Známkou zakoupíte mimo jiné také v infocentru v Dačicích.

HORNÍ PLANÁ – nejvýše položené město Jihočeského kraje

Na rozdíl od dolních, zadních či předních vesnic v okolí je Horní Planá skutečným městem, centrem a konglomerátem přírody, městské zástavby i historické vazby na celý pošumavský kraj. Osadu založili cisterciáci z kláštera Zlatá Koruna a poprvé se připomíná v roce 1332 jako „Planá pod horou Vítkovou.“ Historie vzniklého města sahá do roku 1349, kdy původní osadu povýšil Karel IV. na městys. Horní Planá

používá již od 15. století městský znak s medvědem a rožmberskou růží.

Horní Planá má dnes více než dva tisíce obyvatel a leží na mírně skloněném svahu levého břehu Lipenské vodní nádrže v nadmořské výšce 776 m n. m. Je největším městem na břehu Lipenské přehrady a nejvýše položeným jihočeským městem. Hodně z původních středověkých domů lehlo ve středověku popelem, a proto většina dnešní architektonické výbavy spadá až do 19. století. Současné lipenské jezero není moderním krajinnotvorným prvkem na řece Vltavě: pravěké šumavské jezero existovalo už pod horou Luč, mezi dnešním Frymburkem, Kalištem, Lučí a Kraví Horou. Za posledních 60 let však doznala řeka Vltava obrovských změn a před napuštěním vodního díla Lipno (v letech 1952–1958) zde její tok vytvářel meandr, kterému se tady od pradávna říkalo Srdce Vltavy.

K posílení hospodářského významu této oblasti přispělo také vybudování Schwarzenberského plavebního kanálu, který sloužil k odplavení

vytěženého dřeva do řeky Mühl (Rakousko) a posléze do Dunaje, kde se už naložené na lodi dopravovalo do Vídně.

Vzhledem k tomu, že většina obyvatelstva byla německé národnosti, jmenovala se obec do roku 1918 německy „Oberplan“ a česky pak Horní Planá. Město žije svým rodákem Adalbertem Stifterem, s jehož odkazem se můžeme setkat i v okolí.

Rodný dům Adalberta Stiftera, měšťanský dům se šindelovou střechou, který dnes stojí mezi běžnou zástavbou, je pobočkou Regionálního muzea v Českém Krumlově a patří k nejstarším dochovaným domům v Horní Plané. Adalbert Stifter prožil v rodném domě šťastné dětství, což se mnohokrát odrazilo v jeho díle. Od roku 1910 je domek ve vlastnictví města Horní Planá a od roku 1960 je zde otevřen muzejní památník.

Na náměstí stojí krásný kostel sv. Markéty z druhé poloviny 13. století. Původně gotická stavba byla na přelomu 17. a 18. století rozšířena a barokně upravena. Uvnitř najdeme raně renesanční malby z let 1530–1580 a unikátní varhany a za zmínku stojí i kostelní věž, která v minulosti sloužila k obraně obce. U vstupu do kostela je zazděn kamenný epitaf matky Adalberta Stiftera, Magdaleny.

Současná Horní Planá je rychle se rozvíjející turistická destinace, která nabízí zajímavé projekty. Jedním z nich je např. Šumavský Everest, který v sobě zahrnuje 8 krásných vrcholů místních hor v okolí. Pokud je zdoláte, jako byste zdolali nejvyšší horu světa Mount Everest (8 848 m n.m.), za což náleží vítězům zvláštní certifikát.

www.horniplana.cz

Víte, že...

nad Plešným jezerem se nachází Stifterův pomník, který tvoří 14,5 metru vysoký obelisk z žulového masivu? Od jeho rodného domu vede 6,5 km dlouhá Stifterova stezka, procházející stejnojmenným lesoparkem.

Rodáci a osobnosti:

Adalbert Stifter (1805–1868) byl mnohostrannou osobností. Jako spisovatel byl výrazně ovlivněn svým šumavským původem, poznáním krás zdejší přírody i zajímavých lidských osudů místních obyvatel. Jeho knihy byly přeloženy do více než dvaceti jazyků. Městečko Horní Planá, jeho obyvatelé i okolní krajina zanechali svůj obraz ve Stifterových povídkách a románech.

Náš tip:

Pod městem se rozprostírá nejhezčí písečná pláž na celém lipenském jezeře s dlouhodobě nejčistší vodou.

CHELČICE – ráj ovocných stromů

Chelčice nejsou vedeny jako město, ale do našeho souboru rozhodně patří. Kromě historického významu v rámci jižních Čech mají také obrovskou tradici pěstování ovocných dřevin. Bavorovská pahorkatina se tam, kde řeka Blanice vstupuje do Českobudějovické pánve, ukazuje v celé své krásě: plná luk, lesů a právě ovocných stromů. První zmínka o obci je z roku 1352 a vše se zde točí kolem osobnosti Petra Chelčického.

Dominantou obce je původně románský kostel sv. Martina, přestavěný ve 14. století, který navštěvoval také Petr z Chelčic. Původní vladycký a první známý šlechtický rod Hružů z Chelčic sídlil v roce 1390 na ne-dalekém hradě Helfenburk u Bavorova. V roce 1444 ustanovil Oldřich z Rožmberka Václava Hružu z Chelčic zdejším purkrabím. V následujícím století se Chelčice dostaly do vlastnictví rytířů z Malovic.

Obec dvakrát získala ocenění Vesnice Jihočeského kraje, a to v letech 2000 a 2013. Aktivně tu působí občanské sdružení Mája – Tvořivé Chelčice, které usiluje o rozvoj společenských, zájmových, vzdělávacích a kulturních aktivit obce a jejího okolí. V tomto sdružení působí devět samostatných zájmových klubů.

www.chelcice.cz

Rodáci a osobnosti:

Petr Chelčický (1390–1460) – dochovaly se o něm jen velmi málo informací, jež z něj činí postavu dosti záhadné identity. Narodil se někdy kolem roku 1380 a zemřel nejspíš v padesátých letech 15. století. Již za Husova života se stal nadšeným přívržencem reformního hnutí, žádajícího nápravu a obrodu církve. Po roce 1420 se rozešel se všemi husitskými stranami a vydal se vlastní cestou za naplněním Božího zákona.

Naš tip:

Kromě Pamětní síně si lze prohlédnout i přilehlou přírodní zahradu, která je komunitní zahradou, volně otevřenou pro návštěvníky. Zahrada je součástí Chelčického domova sv. Linharta, obecně prospěšné společnosti, jež se věnuje lidem se zdravotním postižením.

Víte, že...

při předání ocenění Jihočeská vesnice roku 2000 byla slavnostně otevřena pamětní síň Petra Chelčického společně s víceúčelovým zařízením pro potřeby obce? Z obecné sbírky byla zhotovena i dřevěná socha Chelčického, která stojí na malém náměstíčku před památníkem.

JINDŘICHŮV HRADEC – láskyplné město

Město Jindřichův Hradec patří mezi nejzácnější historická sídla, kde i v současné době na návštěvníka dýchá minulá sláva jeho obyvatel. Rody pánů z Hradce, Slavatů, a nakonec i Černínů patřily v českém království mezi nejvýznamnější a proslavily jméno Jindřichova Hradce nejen v Čechách, ale i v zahraničí. Díky historickému bohatství získal Jindřichův Hradec prestižní ocenění Historické město roku 2007.

Počátky města souvisejí s existencí slovanského hradiska ve výhodné poloze na ostrohu řeky Nežárky a Hamerského potoka. Nejstarší dochovaná písemná zpráva o Hradci pochází z roku 1220, kdy jindřichohradecké panství vlastnil zakladatel rodu pánů z Hradce Jindřich I. Ten na místě dřívějšího hradiska vystavěl gotický hrad, v jehož předhradí vzniklo v polovině 13. století město, které nese jméno právě po Jindřichovi. Současný název města je po-

prvé doložen až roku 1410. Erb pánů z Hradce, zlatá růže v modrém poli, doplněný privilegiem krále Vladislava II. z roku 1483 o dva zlaté královské lvy a iniciálu W s korunkou, má Jindřichův Hradec ve svém znaku dodnes.

Městu dominuje rozlehlý rybník Vajgar, v jehož středu se nachází uměle vytvořený ostrůvek, který nechal v letech 1858–1860 vybudovat hrabě Jaromír Evžen Černín pro svou milovanou manželku Karolínu.

Mezi další dominanty Jindřichova Hradce rozhodně patří komplex státního hradu a zámku, který je třetím největším památkovým objektem v České republice. Monumentální soubor budov byl v roce 1996 prohlášen národní kulturní památkou.

Upravenému centru města s náměstím Míru a renesančními fasádami domů vévodí dvacet metrů vysoké kamenné Sousoší Nejsvětější Trojice. Nepřehlédnutelný je i Langrův dům zdobený sgrafity či budova Staré radnice.

www.jh.cz

Rodáci a osobnosti:

Adam Václav Michna z Otradovic (1600–1676) – varhaník, učitel hudby a zpěvu. Určitě znáte jeho vánoční píseň Chtíc, aby spal, která zlidověla.

Tomáš Krýza (1838–1918) – jindřichohradecký rodák a punčochářský mistr; více než 60 let vytvářel největší lidový mechanický betlém na světě obsahující 1398 figurek lidí a zvířat. Krýzovy jesličky můžete obdivovat v Muzeu Jindřichohradecka.

Víte, že...

...v roce 1888 byla v budově zámeckého mlýna dle projektu Františka Křižíka uvedena do provozu elektrárna, a díky tomu se Jindřichův Hradec rozsvítil jako první město po Praze? Křižíkova vodní elektrárna je stále funkční. Celý objekt je národní kulturní památkou.

...gobelíny mají svoji tradici právě v Jindřichově Hradci, kde se tkají a restaurují dodnes?

...městem prochází 15. poledník severní šířky, ovšem jeho vyznačení u nároží kostela Nanebevzetí Panny Marie není přesné? Poledník sice Jindřichovým Hradcem skutečně prochází, ale mnohem blíže k řece Nežárce.

Náš tip:

V bývalé jezuitské koleji, současném sídle Muzea fotografie a moderních obrazových médií, se nachází unikátní stropní malba pitvy, což je zajímavé o to víc, že jezuité měli zakázáno zacházet takto s lidským tělem.

NETOLICE – město koní

Netolice patří k nejstarším městům v Čechách, první zmínka o zdejších staveních je již roku 981. Historické jádro je městskou památkovou zónou. Díky strategické poloze na křižovatce důležitých obchodních stezek z jižních oblastí a Pasova do nitra české kotliny se netolické hradiště na vrchu sv. Ján stalo důležitým obchodním a správním centrem celého kraje, kde sídlil knížecí správce.

Původní trhová osada vznikla v podhradí kolem kostela sv. Václava. V nedávné době se zde archeologům podařilo najít

i zbytky hradeb. Po založení Zlaté Koruny králem Přemyslem Otakarem II. ve 13. století přešly Netolice do majetku tohoto cisterciáckého kláštera, tak se o tom alespoň píše v Kosmově kronice. Po smrti Přemysla Otakara II. na Moravském poli zničili Vítkovci klášter a poplenili i Netolice a okolní krajinu.

Největší rozkvět zažilo město za vlády Rožmberků v 15. a 16. století, kdy tudy vedla významná obchodní stezka do Rakous. Stejně jako jinde

i zde se podepsala na dlouhodobém negativním vývoji 30letá válka, už v roce 1619 byla část domů zničena rozsáhlým požárem.

Dominantu Netolic tvoří radnice z roku 1869 na půdorysu několika původních středověkých domů. Městské muzeum spolu s informačním střediskem sídlí v nejzachovalejším renesančním domě na náměstí. Tento měšťanský dům, zvaný rožmberský, měl v 15.–16. století, ještě před postavením zámku Kratochvíle, údajně sloužit k ubytování rožmberských majitelů panství a jejich hostů.

Chov koní patří k Netolicím odedávna. Zvláště se proslavil chov netolických těžkých tažných koní, na jednom z nich prý jezdil i Jan Žižka z Trocnova. V současnosti jsou koně chováni v Netolicích a v okolí na několika místech.

V roce 1945 byl hřebčín Netolice převeden do státních správních statků. K chovu koní byly využity bývalé schwarzenberské dvory. Náplní pro hřebčín byl chov mohutného výkonného koně českého teploterka a chladnokrevného koně. V 90. letech došlo bohužel k privatizaci hřebčína Netolice, uplatnění restitučních nároků a chovný materiál se rozprodal do zemského chovu nebo do zahraničí.

Něco z koní tu ale přece zůstalo: oblíbené tradiční netolické dostihy na závodišti u zámku Kratochvíle, které je již posledním v jižních Čechách.

www.netolice.cz

Víte, že...

netolické závodiště, založené v roce 1954, se rozkládá na ploše 18 hektarů a zelený rovinný dostihový ovál ve tvaru nepravidelné elipsy má délku 1420 metrů? Asi polovina dráhy je ohrazena živým plotem, meliorace v 70. letech zajistily pro dostihový provoz optimální pružnost půdy. Koně jsou zde vidět na mnoha soukromých pozemcích a na farmách.

Rodáci a osobnosti:

Štěpánek Netolický z Netolic (1470–1538) – místní rodák z poddanské rodiny, rožmberský myslivec, fišmistr a třeboňský hejtman, zakladatel českého rybníkářství. Vybudoval Zlatou stoku u Třeboně v délce 46,2 km, která odvádí vodu ze zamokřených míst a napájí soustavu rybníků.

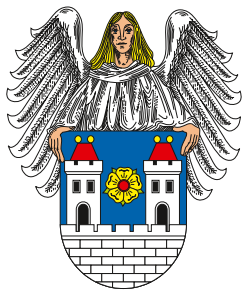

Náš tip:

V místním muzeu najdete po Pardubicích druhou největší sbírku pohlednic v České republice.

NOVÉ HRADY – město bez hranic

Město leží na samých hranicích s Rakouskem a dnes je „městem bez hranic.“ Do sousední země je to odsud pouze dva kilometry. Při příjezdu je však nutné vystoupat do výše 541 m n. m. a teprve poté se město v Novohradských horách, jehož historie sahá do 13. století, objeví. Již na kupní listině z roku 1279 je podepsán majitel s přídomkem „z Hradů“, a je tedy patrné, že stavba gotického hradu, kterému připadla funkce strážního bodu na zemské hranici, se rýsovala již v této době.

Kromě hradu, zámku, kostela, kláštera, Buquoyové hrobky, kovárny, koželužny, Rezidence, barokní lékárny a městské brány je tu i všudy přítomná zvládnutá přírodní scenérie, která kolem města vytváří zelené pásy buquoyové krajiny, cílevědomě upravované a zvelebované šlechtickým rodem.

Rozvětvené rody Rožmberků a zejména pak Buquoyů jsou s historií měst spojeny ve všech pádech. Za husitských válek byl hrad roku 1425 dobyt a vypálen. Stejně dopadl i v roce 1467 při obléhání Zdeňkem ze Šternberka. Po vymření rodu Rožmberků (1611) zdědili jejich majetek Švamberkové.

Za stavovského povstání byl hrad obléhán a dobyt generálem Karlem Bonaventurou Buquoyem, který ho spolu s městem získal jako náhradu za válečné služby. Poté započaly rozsáhlé opravy, jež hrad přetvořily do dnešní podoby. Rezidenčním účelům však již nesloužil a byl upraven pro sídlo hraběcí lesní správy, na úřednické byty a buquoyový archiv.

Budova bývalé buquoyové Rezidence tvoří východní stranu náměstí. Jejich spojením a přeměnou v celý komplex vznikla v letech 1634–1635 podoba tzv. městského paláce. To vše na pokyn hraběnky Marie Magdaleny Buquoyové, rozené di Biglia, která při příchodu do Nových Hradů roku 1626 odmítla obývat již nevyhovující hrad.

Rezidence byla komplexem budov nepravidelného půdorysu kolem dvou vnitřních dvorů. Nacházely se zde konírny, kůlny na dřevo, kůlny na kočáry i byty služebnictva a kanceláře úředníků.

Buquoyové v rezidenci sídlili až do začátku 19. století, kdy se přestěhovali do nově vybudovaného zámku. Rezidence bývala v těchto dobách luxusně vybavena. Po roce 1945 ji užíval lesní závod, dnes je objekt zcela zrekonstruován a slouží návštěvníkům jako wellness hotel a restaurace.

Strážní hrad, stojící na ostrohu s mohutným příkopem, je od roku 2000 ve správě Národního památkového ústavu. Nádvoří je pro svou dobrou akustiku v letních měsících využíváno k pořádání koncertů a divadelních představení pod širým nebem. V hradní expozici najdete sbírku unikátního černého skla – hyalitu.

Na druhé straně města, směrem k hranicím, je situován zámek. Jde o empírovou trojkřídlou dvoupatrovou stavbu s jednopatrovými přístavky při bočních křídlech, která v letech 1806–1945 sloužila hraběcí rodině Buquoyů k rezidenčním účelům. Dnes je zámek ve vlastnictví Mikrobiologického ústavu Akademie věd České republiky.

Město bez hranic dnes dokumentuje i současná výstava v Novohradském muzeu, jehož součástí je i Skanzen železné opony stojící přímo na státní hranici. Expozice skanzenu je věnována Pohraniční stráž, železné oponě a příběhům s ní spojeným.

www.novehrady.cz

Víte, že...

v Buquoyové hrobce je dodnes umístěno osm rakví s tělesnými ostatky šesti členů Buquoyů a jejich příbuzných z rodu Cappy? Podle Benešových dekretů byl rodový majetek vyvlastněn a poslední člen rodiny Karel v roce 1952 zemřel ve vězení. V odvolacím procesu jej nejprve osvobodili, ale po únoru 1948 stejně uvěznil. Žijící potomci sem občas přijíždějí z Německa na návštěvy.

Naš tip:

V letech 2014–2017 se rekonstruoval Zevlův mlýn s náhonem u nedalekého rybníka. Dnes je tu i minipivovar, ve kterém se vaří místní „Zevlák“.

Rodáci a osobnosti:

Karel Bonaventura Buquoy (1571–1621) – komorník na španělském dvoře, přišel s vojsky v roce 1618 a dostal zkonfiskovaný majetek po Petru Švamberkovi. Účastnil se bitvy na Bílé hoře a založil českou větev rodu Buquoyů.

Jan Nepomuk Josef Buquoy (1741–1803) – z celého rodu se nejvíce zasloužil o rozvoj města a života v něm, rekultivoval okolní krajinu, stál u rozkvětu sklářství. Pod Novými Hradmi u říčky Stropnice zřídil přírodní park a nazval jej po své manželce Tereziino údolí (dnes Terčino). Pohřben je ve farním kostele sv. Petra a Pavla nedaleko náměstí.

PÍSEK – královské město na Otavě

Na rýžovištích zlatonosného písku vznikla osada, která se rozrostla na ves, později na královský dvorec a nakonec až na město s hradem, které založil Václav I. Na konci 13. století v Písku vznikla mincovna, jež byla později přeložena do Kutné Hory. V době vlády Karla IV. byla ve městě zřízena solnice a největší sklad obilí v Čechách.

Za husitských válek podporoval Písek husity a byl pravděpodobně prvním českým městem, ve kterém byly umístěny

pověstné husitské kádě, kam obyvatelé odevzdávali své cennosti.

Největšího rozmachu dosáhlo město v 16. století, kdy mu připadl královský hrad a byla postavena řada renesančních měšťanských domů.

Skvostem je nejstarší kamenný most v České republice, jenž je zapsán jako Národní kulturní památka a je dokonce starší než Karlův most v Praze. Dříve se mu říkalo také Starý nebo Jelení most, neboť po něm nečekaně jako první přešel jelen.

Písek má dvě paralelní náměstí a centrum působí jako jeden kompaktní celek. Na dolním náměstí (Velkém) stojí velká budova radnice se

dvěma věžemi. Radnice je barokní, postavená v letech 1740–1767. V průčelí je průchod, kterým se dá dojít na nádvoří hradu. Královský hrad měl původně čtyři křídla, v roce 1532 však vyhořel a části budov byly nahrazeny novými. V západním křídle sídlí Prácheňské muzeum, které Rada Evropy v roce 1996 ocenila čestnou cenou „Evropské muzeum roku“. V bezprostřední blízkosti stojí budova Sladovny, momentálně největší herna pro děti a rodinu v Evropě.

Značná část domů v historické části města byla v 19. a 20. století moderně přestavěna a ozdobena empírovými či historizujícími fasádami. Na hotelu Otava je možné spatřit malby podle kartonů Mikuláše Alše.

Kromě toho do mozaiky architektury města patří i vily podle architektů Janáka, Jurkoviče a Kouly a moderní designová lávka od architekta a píseckého rodáka Josefa Pleskota, která se klene nad Otavou u sv. Václava a slouží pěším i turistům.

Pískem žije Písek i dnes, a proto podél řeky můžete vidět sousoší a umělecká díla zhotovená z písku. Od r. 2007 každoročně vznikají na náplavce vedle Kamenného mostu obří sochy z tohoto materiálu, jejichž vernisáž se koná při akci Pískoviště v polovině května. Galerie pod širým nebem je pak volně přístupná obvykle do podzimu, v závislosti na stavu soch.

www.mesto-pisek.cz

Rodáci a osobnosti:

Frňa Šrámek (1877–1952) – je téměř synonymem města, studoval na zdejšímu gymnáziu a bydlel nedaleko mostu a řeky v domě U Koulí. V roce 1894 město opustil a už nikdy nepříjel, pozvání odmítal nebo na ně odpovídal básněmi.

Adolf Heyduk (1835–1923) – žil zde od roku 1860 jako učitel kreslení a krasopisu. V době, kdy jeho spisovatelská sláva pomalu uhasínala, chodil rád do místních vináren i k lékárníkům pro bylinné likéry a v domnění, že jsou všichni potěšeni jeho návštěvou, za útratu neplatil. Dnes je možné navštívit básníkův secesní byt.

Kateřina Neumannová (1973) – olympijská vítězka v běžeckém lyžování ze ZOH v Turíně 2006, sportovní funkcionářka. Lásku ke sportu získala již v dětství, její matka učila v Písku tělesnou výchovu a biologii.

Naš tip:

V kapitole „Švejkova budějovická anabáze“ se hlavní hrdina románu vydá pěšky z Tábora do Českých Budějovic, přičemž jeho putování skončí právě v Písku. Zkuste dokončit jeho cestu podle bedekru, který je turistům ve městě k dispozici.

Víte, že...

Písek se stal prvním místem v Čechách, které si pořídilo stálé veřejné elektrické osvětlení? Dne 23. června 1887 osvětlil František Křížlík centrum města a radní od něj posléze tuto novinku odkoupili.

PRACHATICE – město na Zlaté stezce

Historické město Prachatice, nazývané rovněž „branou do srdce Šumavy“ nebo „perlou na Zlaté stezce“, bylo založeno na přelomu 13. a 14. století. Historické jádro města, které bylo v roce 1981 vyhlášeno městskou památkovou rezervací, tvoří prstenec dvojitých městských hradeb (ty zde byly potřebné kvůli častým nájezdům) a domy na náměstí i v přilehlých uličkách, které si uchovaly svou renesanční podobu. Městu bylo uděleno ocenění Historické město roku 2002.

V roce 1382 získaly Prachatice právo solného skladu a od té doby od nich ostatní města musela sůl kupovat, což přinášelo značný blahobyt. Až Habsburci nařídili dovoz soli z Rakouska a slavná Zlatá stezka se zastavila. Město ale žilo dlouho z činnosti soumarů (německy Säumer) neboli obchodníků pracujících na objednávku vrchnosti, o nichž se mnohé dozvíte v interaktivní expozici v městském muzeu. Díky Zlaté stezce se Prachatice zařadily mezi města královská a vzkvétala bohatstvím a výstavními domy, z nichž mnohé zde zůstaly zachovány v původní krásě. Náměstí zdobí kašna se sochou Spravedlnosti.

Nejvýznamnější renesanční památkou je Stará radnice, vyzdobená technikou chiaroscuro. Malby pod střešní římsou znázorňují osm lidských cností: trpělivost, opatrnost, lásku, spravedlnost, víru, naději, statečnost a střídmost. Nová radnice pochází z roku 1903 a zdobí ji podlouhlé sgrafito pod okny znázorňující soumarskou karavanu na cestě z Pasova do Prachatic. V nice je umístěna socha patronky města Prachaticie, fasádu zdobí také plastiky kupce a lancknechta.

Už od středověku procházela jižní částí Čech a Podunajím tzv. Zlatá stezka, která měla tři základní větve: jednu přes Prachatice, druhou přes Vimperk a třetí přes Kašperské hory do Pasova a dále do Salzburku. Byla příkladem komunikace, která přinášela život celým rozsáhlým oblastem sousedících středověkých států: Pasovskému biskupství a Českému království. Proudilo po ní nejen zboží, ale také myšlenky a kultura kolonistů, kteří osídlili nehostinný pohraniční hvozď a vdechli mu tak život.

Dnes stojí za prohlídku interaktivní expozice Zlaté stezky v renesančním domě čp. 10 v Prachatickém muzeu, doplněna rytinami Jaquese Callota s tematikou útrap 30leté války.

www.prachatice.eu

Víte, že...

podle legendy je ve skále těsně u Husince otisk tváře malého Jana Husa? Když se vracel ze školy do Husince, sedával pod skalou v údolí řeky Blanice, kde se dnes rozlévá Husinecká přehrada.

Rodáci a osobnosti:

Jan Hus (1370–1415) – středověký reformátor, katolický duchovní a kazatel, rektor univerzity, který v Prachaticích chodil do školy. Bydlel tehdy v malé světničce v prvním patře domu, jenž slouží jako městská knihovna (dnešní Husova ulice).

Jan Nepomuk Neumann (1811–1860) – prachatický rodák, který se v roce 1977 stal druhým americkým světcem. Odešel na misijní cestu do USA, v Baltimoru nechal vybudovat osmdesát kostelů a více než stovku farních škol; je považován za zakladatele amerického katolického školství. V roce 1855 přijel na několik dní i do rodných Prachatic.

Náš tip:

Vyšlápněte si na vyhlídkovou věž, která je součástí pozdně gotického kostela sv. Jakuba Většího na Kostelním náměstí mezi Velkým náměstím a Dolní (Píseckou) branou. Věž kostela je otevřena denně od června do září.

SLAVONICE – město umění a řemeslné tradice

Slavonice leží na moravské straně Jihočeského kraje a jsou nejzápadnějším městem na historickém území Moravy. První písemná zmínka o Slavonicích pochází z roku 1260. Původně se jednalo o osadu, později o trhovou ves, která patřila Pánům z Hradce. Ve 14. století se osada rozšířila o dvě tržiště: směrem na západ (dnešní náměstí Míru) a směrem na východ (Horní náměstí). Mezi náměstími stojí farní kostel Nanebevzetí Panny Marie s dominující městskou věží. Kostel byl budován od poloviny 14. století, ale věž byla postavena až v letech 1503–1549.

Největší rozvoj zažívalo město v 16. století. Z této doby pochází nejcněnější památky – měšťanské domy s bohatě zdobenými fasádami, na kterých vedle psaníčkových motivů najdete také velké množství složitých figurálních sgrafit. Obdivovat můžeme sklípkové klenby (např. čp. 461 a 480), klenuté mázhauzy (např. čp. 479), freskový sál (čp. 476) a pod tím vším důmyslný labyrint podzemních chodeb. Cennou památkou je i luteránská modlitebna z roku 1568 na Horním náměstí (čp. 517) s freskami znázorňujícími výjevy z Apokalypsy.

Středověké město vzkvétalo především díky řemeslným cechům, z nichž nejvýznamnější byl cech soukeníků. Jejich znak je dodnes vytesán u vchodu do městské věže, kterou právě soukeníci nechali ve městě postavit. Na věž vystoupáte po 176 schodech až do bytu vězníka, kterým projdete na ochoz. Zde je krásný výhled nejen na obě renesanční náměstí, ale i na krajinu České Kanady.

Po smrti Zachariáše z Hradce (1589) sem přišlo nové panstvo a s ním i úpadek města. Výsledkem třicetileté války bylo plenění protestantských Slavonic. Většina měšťanů z města v roce 1623 odešla, zbytek obyvatel postihl na konci 17. století mor. Dalšími ranami pro město bylo přemístění poštovní cesty a velký požár – obě pohromy přišly v roce 1750. Při požáru shořelo 44 domů a městská věž.

V 19. století se začal do Slavonic vracet textilní průmysl a v roce 1902 spojila Slavonice s Telčí nová železnice. V krátkém období prosperity před 1. světovou válkou byla přestavěna radnice, na místě panského domu a solného skladu vyrostly dvě nové školy, přestavovány byly i další renesanční domy. Byla odstraněna také část středověkých hradeb včetně Rakouské brány. Ze tří původních bran se tak dochovaly pouze dvě: brána Jemnická (také Znojemská) a brána Dačická (též Bolíkovská nebo Červená).

Do konce 2. světové války byla většina obyvatel německé národnosti. Po válce bylo německé obyvatelstvo vysídleno a Slavonice se staly součástí hraničního pásma. Po uklidnění politické situace na přelomu let 1958–1959 byly z tohoto pásma vyčleněny a roku 1961 byly vyhlášeny městskou památkou rezervací. Město se uchází o zápis do světového seznamu kulturního dědictví UNESCO a je nositelem titulu Historické město roku 2017, který je oceněním péče o jeho kulturní a historické dědictví.

Slavonice nejsou jen krásným historickým městem, ale jsou také obrazem bouřlivých dějin tohoto kraje. Jejich největší devizou je možná zastavený čas – čas, který zachoval Slavonice jako překrásný renesanční klenot.

www.slavonice-mesto.cz

Víte, že...

...Slavonice jsou městem výtvarníků a řemeslníků? Najdete zde sochařské ateliéry a textilní i keramické dílny a můžete si odsud odvézt vlastnoručně vyrobený suvenýr.

...historické centrum a okolní příroda oslovily i filmaře? Mezi neznámější filmy, které se zde natáčely, patří Po strništi bos, Valérie a týden divů, Putování Jana Ámose a pohádka Trampoty vodníka Jakoubka.

Naš tip:

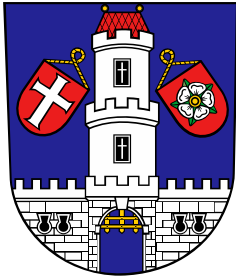
Slavonice nabízejí i bohatý kulturní život. Mezi nejoblíbenější akce patří letní filmový a hudební festival Slavonice Fest, Slavonické kulturní léto, Slavnosti Trojmezí a Přepadení řopíků 1938 (rekonstrukce bojového střetnutí čs. armády se sudetoněmeckými povstanci ve 2 km vzdáleném pevnostním areálu).

Při návštěvě města se nezapomeňte podívat do podzemních chodeb a na městskou věž a prohlédnout si muzeum pohraničního opevnění.

Rodáci a osobnosti:

Leopold Österreicher (Estreicher, Esterreicher) – (1515–?) – slavonický měšťan a stavitel, podílel se na stavbě nejcněnějších staveb ve Slavonicích, pracoval mj. i na zámku v Telči a Jindřichově Hradci. Jeho kamenickou značku LO najdete například na vrcholovém kameni vstupního portálu hřbitovní kaple sv. Kříže.

STRAKONICE – dudácká metropole

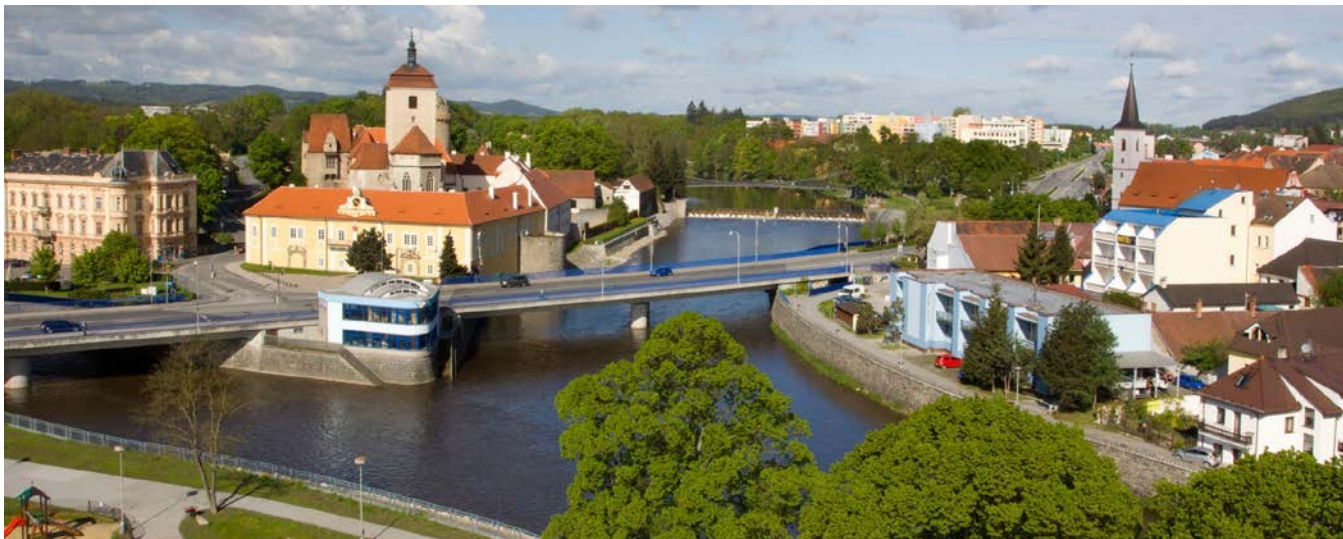

Strakonice leží na soutoku řek Otava a Volyňka. Centrum tvoří tzv. Dolní město s protáhlým náměstím, které dnes připomíná spíše širokou ulici. Nad ním se tyčí hrad Bavorů, kteří byli spřízněni s vládnoucími Přemyslovci. Na levém břehu řeky se nachází novější Horní město. Městská práva získaly Strakonice už roku 1367, od roku 1402 jej drželi církevní představitelé.

Výjimečnou památkou je strakonický hrad, a to jak po stránce historické, tak i architektonické. U vstupu vás může

zmást vstupní zámecké klasicistní křídlo, ale jakmile projdete branou, není o majestátnosti hradu žádných pochybností. V současnosti se celý opravuje, otevře se během roku 2021, ale 31 m vysoká věž Rumpál a Černá kuchyně jsou návštěvníkům k dispozici i nyní.

O počátcích hradu není mnoho údajů. Kolem roku 1243 stál na soutoku řek Otavy a Volyňky palác obývaný jak světskými pány Bavorů, tak johanity, představiteli rytířského církevního řádu. Řád sv. Jana Jeruzalémského získal na počátku 15. století hrad celý. Jelikož husité vydrancovali johanitům v Praze konvent, uchýlili se do Strakonice a až do roku 1693 zde měli velkopřevorské sídlo. Hradní areál pak vlastnili až do roku 1926. Dnes tu sídlí Muzeum středního Pootaví a připravuje se nová expozice k historii Řádu maltézských rytířů, na které se Řád, dnes opět sídlící v Praze na Malé Straně, symbolicky podílí.

Na hradě se po rekonstrukci zpřístupní i největší sbírka dud ve střední Evropě, která se stále doplňuje a rozšiřuje. Expozice zahrnuje i historické hudební nástroje. Prohlédnout si budete moci i tradiční výrobky kdysi slavné značky města: zbraně ČZ, motorky a jízdní kola.

Řeka Otava, přirozená přírodní osa Strakonice a Prácheňska proslulá rýžováním zlata a získáváním perel z říčních perlorodek, vzniká soutokem Vydry a Křemelné u Čeňkovy Pily na Šumavě. Dnešní jméno Otava údajně pochází z keltského výrazu Atawa, což znamená „bohatá voda“.

Na návrší Kalvárie západně od strakonického hradu stávala gotická kaple Povýšení svatého Kříže, v jejímž okolí se rozprostíral hřbitov, kde byl podle lidové pověsti pochován legendární Švanda dudák. Jeho stezka, dnes upravená pro pěší turistiku, vede od hradu podél řeky, kde se stáčí a vrací zpět k hradu. Stezka nabízí nenáročnou příjemnou procházku, při které se i leccos dozvíte. Josef Kajetán Tyl, autor slavného Švandy dudáka, sem často zajížděl s divadelní skupinou a nejdnou si povzdechl, jak rád by se tady usadil, protože se mu ve Strakonících líbí...

Kolem dud se tu dnes točí téměř všechno: v muzeu je k vidění velká expozice slavných i novodobých hudebních nástrojů, Mezinárodní dudácký festival je zde uváděn každé dva roky již více než 20 let a místní specialitou je pivo Dudák.

www.strakonice.eu

Víte, že...

jeden z velmistřů Řádu maltézských rytířů, Jan z Rožmberka, byl nejen zbožný, ale zároveň i rozverný muž? Nechal postavit obří dudy s osmi píšťalami pro osm dudáků, které vyžadovaly čtyři nosiče. Na hradním nádvoří bylo tolik zvědavců, že museli dudy nosit i městem, aby si je mohli všichni prohlédnout, a protože zněly hodně hlasitě, říkalo se od té doby městu Dudákov.

Naš tip:

Mezinárodního dudáckého festivalu v druhé polovině srpna se účastní dudácké soubory z celého světa. Mezi nejznámější patří hudebníci ze Skotska, Holandska, Německa a také z Turecka.

Rodáci a osobnosti:

František Ladislav Čelakovský (1799–1852) – český básník národního obrození, kritik a překladatel.

Ing. Pavel Pavel (1957) – experimentální archeolog, který jako člen expedice Thora Heyerdahla na Velikonočním ostrově uvedl do praxe svou teorii o tom, jak dávní domorodci transportovali obří sochy Moai.

Josef Skupa (1982–1957) – „otec“ Spejbla a Hurvínka, jehož pamětní deska zdobí rodný dům uprostřed Velkého náměstí.

TÁBOR – město husitské historie

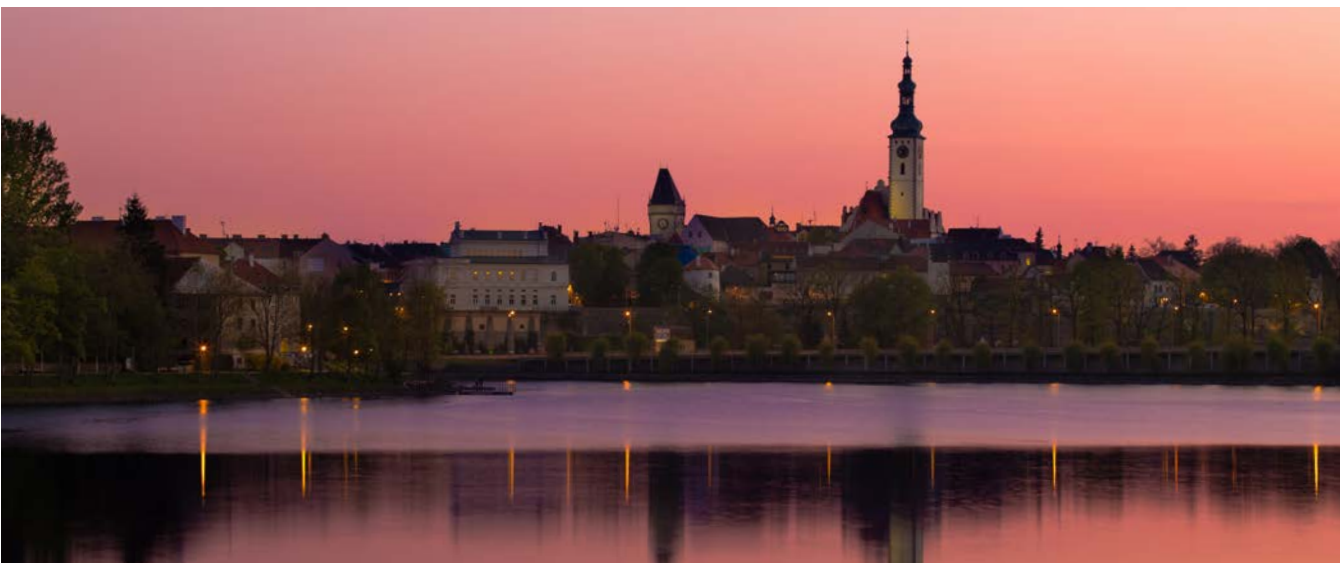

Město Tábor vzniklo naprosto jedinečným způsobem: během několika týdnů, kdy se sem přistěhovali husité z okolí, hlavně ze Sezimova Ústí. Ihned po vzniku si město vytvořilo vlastní armádu a duchovní i světskou správu.

Z věže Kotnov, pozůstatku místního hradu, je nádherný pohled na město, které křivolakými uličkami i vlnitými linucemi se z kuchyní do úzkých průchodů velmi připomíná chorvatský Dubrovnik. Vše tady podtrhuje středověkou historií:

názvy ulic Betlémská, Kostnická (s výbornou Kostnickou kavárnou), Husova, Žižkova, a dokonce i obraz kalicha, vyskládaný na chodnících z dlažebních kostek.

Ústřední postavou města je Jan Žižka z Trocnova, jehož socha stojí spolu s husitským vozem na stejnojmenném náměstí. Žižka se stal symbolem husitských bitev, ale o zbytku jeho života se toho mnoho neví. Již v dětství zřejmě přišel o jedno oko, a proto snad také získal přívlastek Žižka, což tehdy znamenalo „jednooký“. Vstoupil do vojenských oddílů proti německým rytířům v Pobaltí, poté byl najat jako ochránce dvora Václava IV., pravděpodobně se věnoval i lapkovské činnosti a v naději na spasení se později zapojil do husitského dění. V Táboře získal pověst nepřemožitelného vojevůdce.

Husitství podporovala i část české šlechty, která zastávala názor, že Boží zákon se smí hájit i mečem. Toto bojovné heslo si osvojil nejen Žižka, ale celá tehdejší táborská společnost.

S městem jsou spojeni také radikální husité – adamité. Sekta se zformovala do náboženské skupiny, zradikalizovala se a brzy se uchýlila k projevům smilstva. To nemohlo přísně vojenské vedení akceptovat, adamity z Tábora nejprve vyhnalo do Příběnic, následně rozprášilo po okolí a zajaté v Klokotech upálilo. Zbylí odešli na ostrov na Nežárce, kde zasáhl Jan Žižka, který je za lapkovské výpady i způsob života krutě ztrestal, povraždil a poslední z nich nechal rovněž upálit.

Město má však i jinou než jen husitskou historii. V době renesance zde majetní občané začali budovat krásné výstavní domy. Patří mezi ně třeba Stárkův dům, který v roce 1526 vlastnil Mikuláš Slanař a později Hroškově z Trkova. Renesančním skvostem je také kašna na Žižkově náměstí, v jejímž středu je na vysokém kamenném sloupu umístěna postava se zlatým praporem v ruce. Podle odborníků je to symbol a znak samosprávného města a jeho hrdelního práva a jedná se o jistou obdobu tzv. Rollandových sloupů, které se nacházejí v řadě německých měst.

V Táboře samozřejmě nesmí chybět připomínka mistra Jana Husa. V Husově parku najdeme zajímavý pomník a sousoší Jana Husa od známého českého secesního sochaře a chýnovského rodáka Františka Bílka. Pomník byl postaven roku 1928 Spolkem pro postavení Husova pomníku a nese nápis: „Plameny ubíratí se ku pravdě“.

www.visittabor.eu

Rodáci a osobnosti:

Oskar Nedbal (26. 3. 1874 – 24. 12. 1930) – táborský rodák, dirigent, hudební skladatel a violista Českého kvarteta, autor melodramat a stále oblíbených operet, k nejnámějším patří *Polská krev*.

Jan Žižka z Trocnova (asi 1360–1424) – slavná historická postava středověkého husitského hnutí, vojevůdce a geniální vojenský strateg. Nikdy nebyl vojensky poražen.

Martin Šonka (1978) – letecký akrobat, pilot světové série Red Bull Air Race, žije v Táboře.

Naš tip:

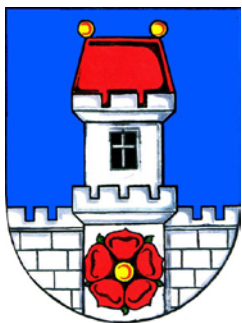
Na náměstí Mikuláše z Husi byl nedávno otevřen rajský dvůr bývalého kláštera, který svého času sloužil také jako vězení – vězeňské cely se zde dokonce dochovaly. Dnes je upravený do podoby umělecké galerie *Ambit*. Podle tradice se náměstí stále říká „Klášterák“.

Víte, že...

téměř všechny domy v historickém centru měly v základech ve skále tři až čtyřpatrové sklepy? Ty jsou dnes spojeny do prohlídkové trasy táborským podzemím, která je asi 500 m dlouhá.

TRHOVÉ SVINY – město trhů a řemesel

Trhové Sviny se původně jmenovaly pravděpodobně Svinice. V roce 1481 obdrželo městečko od krále Vladislava Jagellonského právo pořádat jednou, později dvakrát do roka trhy a získalo přídomek Trhové.

Od nepaměti bylo město střediskem obchodu nejjihnější části jižních Čech, a jak sám název vypovídá, proslavilo se zejména trhy. Zdejší hrad měl přímou kontrolu nad trhy na přilehlém náměstí a sledoval také provoz na cestě k Borovanům, která vedla v těsné blízkosti hradištních zdí na východě. V roce 1378

povolil Karel IV. svinenské obci dovézt jeden vůz soli týdně přímo z Freistadtu (monopol na dovoz soli měly České Budějovice). Roku 1463 byla výsada potvrzena Jiřím z Poděbrad, a navíc rozšířena na dva vozy týdně pod podmínkou, že se bude prodávat výhradně v městečku.

Na výroční trhy, které se udržely až do 40. let minulého století, se sjížděly kupci z velkých dálek. Mimo to se v městě konaly týdenní trhy (vždy ve středu), kterých se účastnili prodejci z blízkého okolí a jejichž tradice se zachovala dodnes.

Trhovosvinenská radnice uprostřed podlouhlého svažujícího se náměstí je připomínána již v 16. století, dnešní stavba ale pochází z roku 1845. Na radničním štítě poznáte sochy králů Jiřího z Poděbrad a Vla-

dislava Jagellonského. Z původní radnice pochází kamenná obruba malovaného znaku ve štítě budovy a gotické sklepení. Šestiúhelníková kamenná kašna uprostřed náměstí pochází z roku 1864.

Zdejší měšťanské domy si zachovaly původní podloubí po celé jižní straně náměstí. Ze severní části náměstí se dá dojít ke kostelu Nanebevzetí Panny Marie, který byl původně postavený v ranně gotickém stylu a později přestavěn ve stylu pozdně gotickém. K tomuto období se váže kamenná deska se znakem města z roku 1485. Dominantou kostela je barokní oltář s pozdně gotickou Trhovosvinenskou Madonou z roku 1520. V době baroka ji ozdobila ještě koruna, žezlo a zlacení. Madona byla zapůjčena Národnímu památkovému ústavu pro výstavu „Rožmberkové, rod českých velmožů a jeho cesta dějinami“, která se v roce 2011 uskutečnila v prostorách Valdštejnské jízdárny v Praze. V roce 2020 si tedy místní připomenou pětisté výročí slavné Madony a tato oslava bude výjimečným připomenutím historie města i kostela.

Další historickou památkou je poutní kostel Nejsvětější Trojice. V posledních dvou letech se celkového zrestaurování dočkal hlavní oltář, který až teď, kdy byla doplněna sochařská výzdoba, září svou krásou a ohromuje každého, kdo k němu vzhledne.

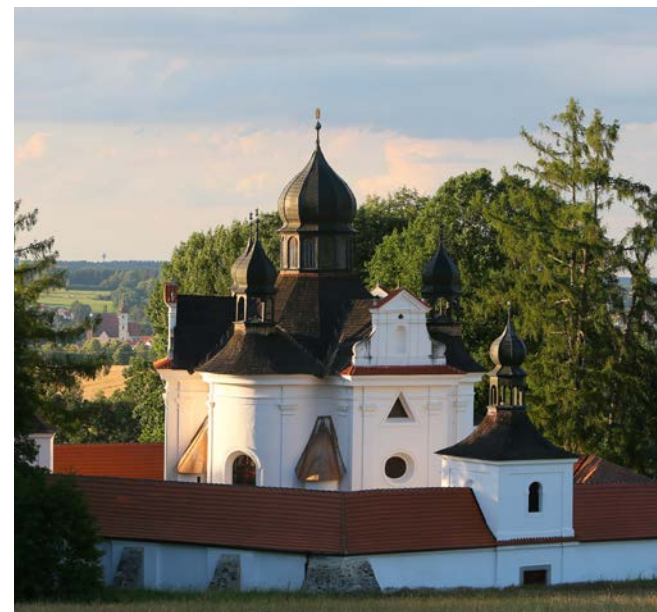
Neméně zajímavý je Buškův hamr, stojící v malebném údolí mezi Trhovými Sviny a Lništěm. Jedná se o prvořadou technickou památkou se třemi vodními koly, která byla v letech 1992–1995 zrekonstruována a zpřístupněna veřejnosti. Město Trhové Sviny zde pořádá společenské a kulturní akce.

www.tsvinycz

Víte, že...

krajina v okolí Trhových Svinů je ozdobena kamennými válcovitými milníky z 18. století, které označují směr a vzdálenost nejbližších měst?

Rodáci a osobnosti:

Karel Valdauf (1913–1982) – kapelník a hudební skladatel, známý mnoha dechovými skladbami a písněmi, např. Ta slepička kropenatá, Tvé vlasy kvetou maminko nebo Mládí nevybouřené. Stáhněte si aplikaci Skryté příběhy, která vás provede trasou kolem Trhových Svinů inspirovanou dětstvím a jinošstvím Karla Valdaufa.

JUDr. Emil Dominik Josef Hácha (1872–1945) – český právník a politik byl prezidentem Česko-Slovenské republiky v letech 1938–1939 a prezidentem Protektorátu Čechy a Morava od listopadu 1939 a až do zániku protektorátu v květnu 1945. Známé jsou jeho básně, právně-teoretické studie a překlady z angličtiny, např. překlad románu Tři muži ve člunu od Jerome Klapky Jerome. Zasloužil se o záchranu většiny studentů, kteří se účastnili demonstrace 17. listopadu 1939 a následně byli odvezeni do koncentračních táborů. S podporou města byla vydána známka s jeho portrétem.

Náš tip:

V kostele Nanebevzetí Panny Marie je k vidění zajímavá mozaika Karla Svolinského s vyobrazením sv. Jiří z počátku 20. století, která měla být původně umístěna na Pražském hradě, avšak nakonec zůstala ve zdejším kostele.

TŘEBOŇ – město šupin a ryb

Město na okraji velikého rybníka Svět (dříve Nevděk) bylo podobně jako ostatní jihočeská města ovlivněno významnými panskými rody, do jejichž vlastnictví Třeboň patřila. Název Třeboň pochází nejpravděpodobněji ze slova „třibit“ nebo „třebit“. Místo museli lidé nejdříve vytřibit, tedy vykácet či vymýtit, aby zde mohla vzniknout osada.

Původní močálovitou krajinu Třeboňské pánve s rozlehlými lesy po staletí protínaly pouze nečetné obchodní stezky.

První zmínky o osídlení oblasti sahají až do 12. století, kdy na jedné z těchto stezek vznikla malá osada či dvorec Wittingau čili Vítkův Luh podle zakladatele rodu Vítků z Prčice. Město s dnešním názvem Třeboň leží na unikátním technickém díle: uměle vybudované Zlaté stoce v krajině rybníčních soustav, které zde vybudovali Štěpánek Netolický, Jakub Krčín z Jelčan nebo Mikuláš Rutard z Malešova. Statut města

získala Třeboň v roce 1341, v letech 1376 a 1378 pak tzv. právo měst královských a výsadu na dovoz soli.

Náměstí je obklopeno měšťanskými domy s renesančními a barokními štíty, které tvoří městskou památkovou rezervaci. Nejcennějšími domy jsou Dům U Bílého koníčka a Stará radnice, z jejíž 31 metrů vysoké věže je neopakovatelný výhled na historické jádro města. Sídli zde i divadlo J. K. Tyla s jednou z nejstarších dochovaných opon v České republice. Každoročně se ve městě pořádají známé hudební festivaly Třeboňská nocturna a Okolo Třeboň.

O stavbě rybníčních soustav a osobě samotného rybníkáře a stavitele lze získat zajímavé informace v krásně zrestaurovaném domě Štěpánka Netolického, který nabízí i nádherné galerijní prostory.

Třeboňské náměstí mírně stoupá k rozsáhlému zámeckému komplexu, který se svou velikostí řadí na čtvrtou pozici mezi hrady a zámky v Čechách. Na renesanční bráně při vstupu do zámeckého areálu z roku 1607 najdete rožmberský orsiniovský znak s medvědy, lví hlavou a tituly majitelů panství.

Svou výzdobou nám dnes zámek připomíná spíše významné renesanční období, kdy si panské sídlo k obrazu svému uzpůsobili dva rožmberští bratři Vilém a Petr Vok. Jen v jemných detailech a zákoutích objevíme prvky, které připomenou původní gotický hrad pánů z Landštejna a Rožmberků, jenž vyhořel roku 1562.

Než se Petr Vok z Rožmberka, snad nejvýznamnější a nejnámější člen rodu, rozhodl prodat kvůli dluhům Český Krumlov a odstěhovat se do Třeboně, nechal do zámku převézt veškeré své umělecké sbírky, cenou knihovnu i rodinný archiv, který jako jediný přečkal následné řádění třicetileté války a stal se základem rozsáhlého archivu, jenž je ve zdech zámku stráženo do dnešních dní.

Po smrti Petra Voka byla nad jeho rakví v třeboňském kostele rozlomena pětistá růže a majetek připadl na několik let pánům ze Švamberka. Pro neposlušnost vůči císaři jim byl však zámek zabaven již počátkem třicetileté války a následně byl špatně obhospodařován císařskou kurií. Teprve roku 1660 se zámek i panství dostaly do rukou nových majitelů, hrabat a pozdějších knížat ze Schwarzenberku. Snad proto, že byla Třeboň jejich prvním, natrvalo drženým majetkem v Čechách, měli město a krajinu v úctě. Vzpomínku na rožmberskou éru uchovávali stále živi, zámek nikdy nepřeměnili v reprezentační sídlo, ale stal se pro ně místem ryze soukromého charakteru, do něž se v letech 1895 až 1922 rodina pravidelně sjížděla na oslavu svátků vánočních. Jedinečnost města je dána i volbou místa posledního odpočinku Schwarzenberků. Kromě toho, že manželka prvního českého Schwarzenberka byla pochována do krypty děkanského kostela sv. Jiljí, vystavěli v 19. století nedaleko místa, kde byl hrabě Jan Adolf I. poprvé uvítán před vjezdem do nově zakoupeného města, monumentální neogotickou hrobku s kaplí a kryptou, v níž dnes spí věčným spánkem 26 příslušníků rodu.

www.itrebon.cz

Rodáci a osobnosti:

Jakub Krčín (1535–1604) – rybníkář, který zde kromě rybníků vybudoval vrchnostenské pivovary, zemědělské dvory a ovčiny, panské mlýny či sklářské hutě. Krčín byl regentem rožmberského dominia a údajně tvrdým a neúprosným podnikatelem. Jeho postavou je inspirován název třeboňského pivovaru Bohemia Regent.

Naš tip:

Na okraji města stojí pozdně barokní kaple sv. Víta, v jejíž blízkosti se nachází Pergola u sv. Víta se sochou hříšné panny Pergolíny. V nedaleké Staré Hlíně jsou záplavové mosty, známé především z pohádek.

Víte, že...

v bezprostřední blízkosti Schwarzenberské hrobky je pochován Jiří Hanzelka, který s Miroslavem Zikmundem podnikl ve vozech Tatra cesty po celém světě?

TÝN NAD VLTAVOU – město vltavínů

V roce 2019 uplynulo 790 let od první písemné zmínky o místě nazývaném Týn z r. 1229. V tomto časovém období náležela celá oblast pražským biskupům. V polovině 13. století byl v Týně vybudován biskupem Tobiášem z Bechyně strážní hrad na ochranu brodu a obchodních cest. Významným rodem spjatým s historií města jsou Čabeličtí ze Soutic, zástavní držitelé panství od druhé poloviny 15. stol. do r. 1600. V Městském muzeu Týn nad Vltavou je virtuálně prezentován kuriozní autentický dokument: dopis Petru Vokovi, v němž Prokop Čabelický omlouvá svou neúčast na dohodnuté schůzce z důvodu „hanebného žraní“, tedy nadměrné konzumace alkoholu.

Nevelkému, klidnému, ale velmi zajímavému historickému centru Týna dominuje budova někdejšího zámku, dnešního městského muzea, s jednou z největších stálých expozic vltavínů u nás, expozicí loutek a interaktivní expozicí historie Vltavotýnska. Dalšími architektonicky výraznými stavbami jsou kostel sv. Jakuba, budova radnice nebo někdejší měšťanské domy s honosnými názvy, např. U Zlatého slunce, Zlatá loď, U Modré hvězdy apod.

Stálá expozice loutek v původním arcibiskupském zámku připomíná tradici loutkářského rodu Kopeckých. Nejznámější představitel, Matěj Kopecký, zemřel v blízkých Kolodějích nad Lužnicí (dnes součást měs-

ta) v roce 1847 a je pohřben na vltavotýnském hřbitově. Přesné místo hrobu však není známé a nahrazuje jej pietní památník u hřbitovního kostela sv. Víta, vybudovaný místními divadelníky. Historické jádro města je městskou památkovou zónou.

V blízkosti Týna nad Vltavou se od poloviny 18. století nacházelo stálé dělostřelecké cvičiště rakouské armády. Místu dnes dominuje barokní pískovcové sousoší připomínající katastrofu, která se v táboře odehrála 21. června roku 1753. Ve dvou dělostřeleckých laboratořích došlo ke vznícení střelného prachu a následné explozi, která usmrtila více než osmdesát ohněstrůjců a přes čtyřicet jich vážně zranila. Podle místní pověsti byl výbuch připraven jako atentát na císařovnu Marii Terezii, která se měla účastnit vojenských manévřů. Císařovna nedlouho poté (6. srpna) skutečně navštívila tábor i nedaleký Týn nad Vltavou a podle neověřených zpráv dala na místě neštěstí vztyčit monumentální sousoší ukřížovaného Krista, sv. Jana a Panny Marie Sedmiboletné.

Nad městem se na vrchu Semeneč tyčí osmimetrová rozhledna, v jejíž blízkosti najdete Přírodovědné muzeum určené především dětem s podtitulem „Tak trochu jiné muzeum“.

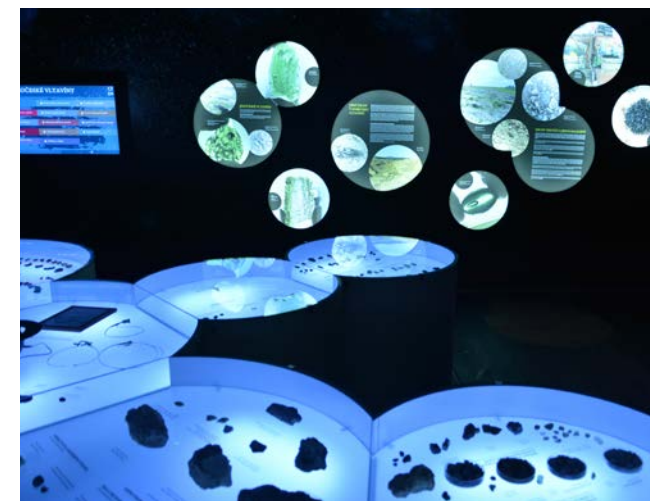
Řeka Vltava protékající městem překvapí každého návštěvníka monumentálností a šíří svého toku, spoutaného až Orlickou přehradní nádrží. Je mimo jiné zásobárnou technologické vody pro nedalekou jadernou elektrárnu Temelín, která je veřejností chápána jako již téměř tradiční zdroj spolufinancování kulturního a společenského života města.

www.tynnadvltavou.cz

Víte, že...

vltavíny vznikly obrovskou erupcí a zřejmě srážkou meteoritu s planetou Zemí před 14,7 miliony let? Přenos kinetické energie roztavil podložní horniny a vymrštil je do horních vrstev atmosféry, kde došlo k zesklotatění a následnému ztuhnutí.

Naš tip:

Součástí expozice v městském muzeu je hologram vzácného renesančního pokladu, vystavovaného jen při výjimečných příležitostech.

Rodáci a osobnosti:

Matěj Kopecký (1762–1847) – patriarcha slavného rodu loutkářů, který je zaznamenán v místní matrice. Pomník mu zde postavili místní ochotníci. V muzeu najdete i známou loutku Zinduláka Pošvejce, kterou vytvořil bratranec Josefa Skupy a jež je předobrazem Spejbla.

Alfréd Radok (1914–1976) – zakladatel Laterny magiky a český režisér, jemuž je věnována část expozice v muzeu.

VIMPERK – město knihtisku

Název Winterberg (Zimní hora) původně možná označoval místo, kde dlouho ležel sníh – zimy zde dosud bývají skutečně dlouhé. Doložena je ale i spojitost s bavorským klášterem Windberg, jehož představení založili jižně od Vimperka dodnes existující osadu Klášterec.

Město vzniklo jako kolonizační osada, nad níž Purkart z Janovic vybudoval v letech 1260–1263 hrad. Roku 1423 vypálili osadu husité, v roce 1479 ji král Vladislav Jagellonský povýšil na město. Historické jádro města je městskou památkovou zónou. Jeden z nejhezčích

domů, který je zároveň i nejstarší, se nazývá U Jelena. Pochází z roku 1415 a na průčelí má obraz jelena přecházející v plastiku.

Historická část leží na skalnatém ostrohu nad řekou Volyňkou, která dnes teče spíše jako potok, ale historicky město z jihu chránila. Centrum tvoří již zmíněné silně svažitě velké náměstí (náměstí Svobody) s radnicí, městskou věží a kostelem Navštívení Panny Marie, síť ulic

kolem Pivovarské ulice a městský park. Zvonice stojí samostatně mezi dvěma řadami domů; byla postavena kolem roku 1500 a zdobí ji dva novodobé zvony: zvon Maria Hilf opravený v roce 2010 a o tři roky mladší zvon Inocenc, pojmenovaný podle patrona města sv. Innocenta. V kostele v pravé boční kapli leží skleněná rakev s ostatky tohoto světce, jenž byl umučen ve 4. století n. l. Ostatky získala vimperská farnost složitou cestou díky vimperskému rodákovi Janu Squorovi. Darovací listina byla vyhotovena v Římě a ostatky sem slavnostně převezeny už v roce 1768.

Další zvířecí znamení nese dům U slona, v němž se narodil jeden z nejvýznamnějších rodáků, tiskař Johann Steinbrener. Vimperk byl po Plzni patrně druhým českým městem, kde se tiskly knihy. Na tiskařskou tradici navázala v 19. století právě Steinbrenerova tiskárna. Dva z jejích latinských tisků jsou vystaveny v muzeu na zámku.

Tiskařská tradice se tu dnes představuje moderně: po stopách výroby knih lze vyrazit v únikové hře pro dospělé i děti, která je umístěna ve staré radnici na vimperském náměstí.

Vimperk je nazýván branou Šumavy a také městem Zlaté stezky.

www.vimperk.cz

Víte, že...

slavné šumavské bylinné víno, které v dobách socialismu úspěšně nahrazovalo zahraniční aperitivy, se vyrábělo ve vimperské Mykoproduktě až do roku 1993? Na obnově zašlé slávy kdysi oblíbeného vína se pracuje.

Rodáci a osobnosti:

Johann Alacraw (15. století – 1492) – rodák z Pasova ve Vimperku v roce 1484 vytiskl trojici knih a město se stalo po Plzni druhým českým městem, které poznalo vůni tiskařských barev. Byl novátorem v oboru knihtisku, ale řemeslo tehdy ještě nezdomácnělo, ve Vimperku se objevilo znovu až v 19. století v souvislosti s Johannem Steinbrenerem.

Johann Steinbrener (1835–1909) – úspěšný podnikatel, ale také podnikavý hospodář a filantrop, hlavně však knihtiskař, v jehož dílně vznikaly především modlitební knížky, bible a kalendáře.

Naš tip:

Český křišťál není původem ze severu Česka, ale narodil se zde na jihu, v Helbašské Huti, kde Michael Müller poprvé vytvořil sklo připomínající horský křišťál. V kraji bylo dostatek křemence a vápence a bohaté lesy navíc dávaly dřevo k vytápění pecí, a tak se výroba skla hojně rozšířila. Repliku Müllerovy číše lze vidět v muzeu, které sídlí ve vimperském zámku.

VOLARY – dřevěné srdce Evropy

Volary se nacházejí v nejspodnějším cípu jihu Čech, v jihozápadní části kraje 16 km od Prachatic. Leží při Teplé Vltavě na Šumavě a dnes jsou největším městem Šumavy. Na každém kroku je znát, že to byl kraj s bohatou, ale i krušnou historií. O místních se říká, že jsou povahově zvláštní, nedůvěřiví vůči novým podnětům, neradi se vdávali a ženili mimo své území, ale historicky bývali velmi neústupní. Po válce byli všichni původní obyvatelé vysídleni a přišla sem všehochoť nových lidí, na

které se již toto hodnocení nevztahuje. Dnes jsou Volary největším železničním uzlem Šumavy, strategicky se sem vlaky sjíždějí ze všech světových stran a stejně tak se odtud dá všemi směry odjet.

Město leží na území CHKO Šumava a na hranici NP Šumava. Dnešní městská zástavba je zasazena do kotliny Teplé Vltavy severně od řeky, okolo Volarského potoka. Mezi panelovými domy zde najdeme staré dřevěné alpské chalupy a tento kontrast ještě umocňuje skutečnost, že od počátku 14. století tudy procházela proslulá Zlatá stezka vedoucí z Pasova do Prachatic. Právě obchod podnítl rozvoj tehdejší šumavské osady a určoval celý chod místní společnosti. Husitské války a následná poválečná léta, kdy se krajem potulovaly tlupy žoldněřů a přepadávaly kupce (jedna z nich sídlila na hradě Hus 6 km od Volar), přerušily rozmach obchodu na Zlaté stezce.

V ulicích Česká, Václava Raise, Soumarská a Nádražní si lze prohlédnout roubené domy alpského typu, které zde stavěli pastevci, přicházející ze Štýrska a Tyrol. V budovách s částečně kamenným přízemím byla pod jednou střechou soustředěna obytná i hospodářská část. Od roku 1995 jsou tyto stavby chráněny v rámci vesnické památkové zóny.

V roce 1863 zasadil městu velkou ránu požár. Vypukl večer v jednom z chlévů a ve velmi krátké chvíli zachvátil polovinu města. Oheň pohltil 59 domů, kostel i školu. V dobových dokumentech se uvádí, že záře z požáru byla patrná na noční obloze až v rakouském Linci. Den po požáru byly zbytek města a spáleniště navíc zasaženy ničivou bouří a rozvodněným potokem. Zničení poloviny města však nastartovalo jeho rychlou obnovu a další rozvoj. Nově budované stavby již nebyly celodřevěné roubené, ale jako stavební materiály častěji převládaly kámen a cihly.

Podle zažité tradice je jméno města německého původu a je odvozené od lesů, které město obklopují, jiní vyznávají teorii o volářích, tedy chovatelích dobytka. Další verze odvozuje název od Andrese Wallera, prachatického radního, jenž měl údajně tato místa kolonizovat. Městský znak má uprostřed čtyři jedle, z nichž dvě prostřední jsou vyšší: symbol má dokládat, že Volary měly vždy právo v lesích volně pást dobytek a kácet stromy. Znak byl městu udělen 30. dubna 1871 císařem Františkem Josefem I., jenž přidělil místním statut města.

Za návštěvu stojí Volarské muzeum v jednom z historických volarských roubených domů. Kromě stálých expozic Pochod smrti, Staré Volary ve fotografii, Zlatá stezka a Střípky z historie je zde ke zhlédnutí i nová výstava Křížové cesty.

www.volary.cz

Víte, že...

na okraji města stojí památník obětem pochodu žen z koncentračních táborů Ravensbrück a Helmbrechts? Zemřelo zde 95 židovských žen z mnoha zemí Evropy.

Rodáci a osobnosti:

Hans Schreiber (1859–1936) – světově uznávaný znalec rašeliny, botaniky, petrologie a fyziky. Byl přední osobností výzkumu a korespondentem řady vědeckých pracovišť. Čestné členství mu udělila i Společnost pro rašeliniště USA.

Charles Havlat (1910–1945) – svobodník, Čechoameričan, jehož rodiče pocházeli z Osové Bítýšky. Byl posledním vojákem zabitým v bojové akci druhé světové války. Jeho pomník stojí u silnice z Volar směrem na Lenoru u Soumarského mostu. Pohřben je ve Francii v Saint Avold.

Náš tip:

Dřevem město žilo a žije dodnes: při každoročních Volarských slavnostech dřeva se soutěží o putovní dřevák, pochoduje se v dřevácích (v roce 2019 více než 300 účastníků) a nejlepší čeští dřevorubci zde ukazují své řemeslo.

obsah

1	BECHYNĚ – filmové město.....	4	11	PRACHATICE – město na Zlaté stezce.....	24
2	ČESKÉ BUDĚJOVICE – slavné město piva a kultury.....	6	12	SLAVONICE – město umění a řemeslné tradice.....	26
3	ČESKÝ KRUMLOV – město mnoha tváří.....	8	13	STRAKONICE – dudácká metropole.....	28
4	DAČICE – město kostky cukru.....	10	14	TÁBOR – město husitské historie.....	30
5	HORNÍ PLANÁ – nejvýše položené město Jihočeského kraje.....	12	15	TRHOVÉ SVINY – město trhů a řemesel.....	32
6	CHELČICE – ráj ovocných stromů.....	14	16	TŘEBOŇ – město šupin a ryb.....	34
7	JINDŘICHŮV HRADEC – láskyplné město.....	16	17	TÝN NAD VLTAVOU – město vltavínů.....	36
8	NETOLICE – město koní.....	18	18	VIMPERK – město knihtisku.....	38
9	NOVÉ HRADY – město bez hranic.....	20	19	VOLARY – dřevěné srdce Evropy.....	40
10	PÍSEK – královské město na Otavě.....	22			

Jaké jihočeské město
je pro vás to OPRAVDOVÉ?

V roce 2020 vydala
Jihočeská centrála cestovního ruchu

Text: PhDr. Nora Dolanská, MBA ve spolupráci
s Jihočeskou centrálou cestovního ruchu
a turistickými oblastmi

Foto: Archiv prezentovaných subjektů, Jihočeské
centrály cestovního ruchu a turistických oblastí

Grafický koncept: Daniel Dědek

Grafické zpracování a sazba: Daniel Dědek

Tisk: TISKÁRNA ČERNÝ s.r.o.

Náklad: 5.000 ks; první vydání; neprodejné

Tiskové chyby vyhrazeny

Kontakt:

Jihočeská centrála cestovního ruchu
B. Němcové 1824/8, 370 01 České Budějovice
info@jccr.cz; www.jiznicechy.cz

Krajské turistické informační centrum jižní Čechy
DOC Mercury, Nádražní 1759
370 01 České Budějovice

 @jiznicechy

 @jiznicechy

www.jiznicechy.cz

ISBN 978-80-88303-36-7

Jižní Čechy
opravdová láska